

ROLUL COMERȚULUI BRAȘOVEAN ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XIX-LEA ȘI REFLECTAREA LUI ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ

de IULIU PINCZÉS

Dezvoltarea forțelor de producție din Transilvania, începînd din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, generează procesul de descompunere a feudalismului, caracterizat printr-o pronunțată decădere economică și înțepirea frământărilor sociale, ca expresie a antagonismului adînc între noile forțe de producție în creștere și relații de producție învechite, constituind piedica progresului economic și social.

În această epocă, situația social-economică din Transilvania reclama transformarea capitalistă a societății, punînd ca probleme majore abolirea organizării feudale a economiei, eliberarea iobăgiei, crearea industriei și comerțului liber de tip capitalist, eliberarea Transilvaniei de sub jugul habsburgic, dezvoltarea și consolidarea legăturilor economice între cele trei țări române.

* * *

Măsurile luate de Maria Tereza la mijlocul secolului al XVIII-lea, prin care comerțul transilvănean s-a rupt de Germania și s-a legat de Austria, au avut repercusiuni grave asupra economiei în general și în speță asupra comerțului din Transilvania.

Prin aplicarea taxelor vamale, Transilvania a fost silită să-și vîndă ieftin produsele agricole și materiile prime și să cumpere produsele industriale austriece de calitate inferioară la un preț ridicat. S-a hotărît „ca pentru orice marfă străină apuseană adusă, fie direct din străinătate, fie prin țările creditare se va plăti (în Transilvania n.n) o taxă de 30%; pentru mărfurile străine, dar cumpărate în Austria, tariful va fi de 4%, iar pentru mărfurile austriece numai 2%, la care urmează a se adăuga taxa de tranzit prin Ungaria de 1%”¹.

De teama că materia primă și forța de muncă ieftină să nu ducă la o dezvoltare mai esențială a industriei din Transilvania, care ar fi putut da naștere unei concurențe cu industria austriacă, autoritățile austriece au căutat să se opună oricărei inițiative menite să ducă la ridicarea industriei în această provincie.

¹ I. Moga, *Politica economică și comerțul Transilvaniei în veacul XVIII*, în *Anuarul Institutului de istorie națională Cluj*, VII, 1936–1938, p. 127.

În ciuda tuturor acestor piedici, la sfârșitul secolului al XVIII-lea și mai ales la începutul secolului al XIX-lea, constatăm un progres în dezvoltarea forțelor de producție din Transilvania.

Pe lângă această creștere a forțelor de producție în largirea relațiilor capitaliste, un rol important l-a jucat intensificarea schimbului de mărfuri dinăuntrul și dinafara țării. La acestea se mai adaugă conjunctura favorabilă creată comerțului în urma blocadei continentale a lui Napoleon. Transportul mărfurilor ce formau schimbul dintre Orientul apropiat și colonii pe de o parte, și țările din Europa Occidentală pe de altă parte, se făcea pe drumuri terestre, prin Transilvania. Participarea Transilvaniei din nou la acest trafic internațional, a dus la înviorarea activității sale comerciale. „Centrul comerțului transilvănean—scria Kőváry—s-a mai înseninat odată, când s-a arătat ca într-o viziune strălucitoare de odinioară a comerțului levantin...Casele comerciale din Brașov s-au ridicat la un înalt nivel în decurs de câțiva ani. A căzut însă Napoleon și...Anglia pune din nou mina pe sceptrul regal al comerțului european și dintre casele comerciale care s-au ridicat, cele ce n-au sesizat din vreme că lumea basmelor se sfârșește în 1814, au falimentat aproape toate”².

În anii blocadei continentale în orașele mai mari din Transilvania, vechi centre ale schimbului de mărfuri, s-au înființat o serie de case comerciale, care participau activ la traficul internațional de mărfuri. Economia țării fiind slab dezvoltată, acumularea de capital realizându-se foarte lent, singura sursă de procurare a capitalului necesar pentru casele comerciale înființate a fost creditul cămătăresc. Chiar și în condițiile în care dobînda ce să plătea după acest credit se ridica uneori la 30%, comerțului transilvănean i se ofereau mari posibilități. După blocada continentală comerțul Transilvaniei decade.

În calea dezvoltării libere a comerțului Transilvania au stat privilegiile feudale, care au frînat înviorarea lui.

În aceste condiții, singurul oraș în care s-a dezvoltat totuși un comerț de tip capitalist a fost Brașovul. „Brașovul este primul, sau mai bine zis singurul oraș din Transilvania—se afirmă într-o revistă contemporană—care merită numele de comerciant”³.

În Brașov, activă, începînd din 1678 „Compania grecească”, care la începutul secolului al XIX-lea a decăzut. În 1845 societatea avea doar 20 de firme comerciale.

În locul acestor companii comerciale privilegiate se ridică o nouă grupare care cuprindea negustorii români și care se manifestă tot mai puternic. Această grupare cuprindea în 1836—96 de negustori, în 1840—101, iar în 1850—129 de case comerciale cu un total de 168 de membri⁴. Acești negustori români brașoveni în 1826 au creat o organizație negustorească separată, iar în 1838 obțin recunoașterea legală a acestei societăți, sub denumirea de „Gremiul român de comerț levantin”.

Gremiul românesc era purtătorul ideilor noi capitaliste, susținînd necesitatea libertății comerciale împotriva ideilor feudale și lupta pentru dezvoltarea

² L. Kőváry, *Erdélyország statisztikája*, Cluj 1847, p. 236—237.

³ „Nemzeti Társalkodó”, I, 1839, nr. 12, p. 89.

⁴ G. V. Gologan, *Cercelări referitoare la trecutul comerțului românesc din Brașov*, București, 1929, p. 52.

tarea legăturilor economice între cele trei țări române. „Negustoria trebuie a putea să se miște slobod; toată împiedicarea este chiar pentru folosul, da obșteea păgubitoare”⁵ — se scria în memoriul negustorilor români din Brașov în 1835. Acest comerț care avînd deja un caracter capitalist s-a extins în lupta împotriva politicii economice de asuprire a Curții din Viena, precum și împotriva privilegiilor feudale.

Datorită acestei societăți comerțul Transilvaniei cu țările vecine a cunoscut un drum ascendent. Din unele date statistice, publicate în diferite ziare rezultă următoarea dezvoltare a acestui comerț:

Creșterea valorică a importului și exportului Transilvaniei (în florini)

	1780 ⁶	1799 ⁷	1837 ⁸	1841 ⁹	1845 ¹⁰
Valoarea importului	1 631 940	2 840 057	3 186 835	3 427 730	4 0718-10
Valoarea exportului	79 689	730 956	2 977 169	2 131 068	2 973 993

Cea mai importantă piață pentru desfacerea produselor transilvănene a fost în Țara Românească și în Moldova. Aceste țări aveau legături economice seculare cu Transilvania.

Importanța pe care o prezenta pentru Transilvania comerțul cu țările române o putem vedea dacă comparăm volumul comerțului ce îl avea Transilvania cu celelalte provincii austriece. După unele date, balanța se prezenta astfel în anii 1837 și 1838 (în florini ¹¹):

	1837		1838	
	Valoarea importului	Valoarea exportului	Valoarea importului	Valoarea exportului
Înspre Turcia (în țările române) În provinciile Austriei	3 186 835 287 199	2 977 169 64 569	4 157 095 172 418	2 995 091 89 144

Rezultă deci, că spre țările române comerțul Transilvaniei atît la import cît și la export era cu mult mai ridicat decît spre provinciile austriece. În Țara Românească și Moldova se exporta: hîrtie, textile, articole de piele

⁵ D. Z. Furnică, *Din trecutul românesc al Brașovului. Documentele comerciale 1741—1860*, București, 1937. p. 32.

⁶ Benigni, *Handbuch der Statistik und Geographie des Grossfürstenthums Siebenbürgen*, I, Sibiu, 1837, p. 95.

⁷ *Ibidem*.

⁸ „Nemzeti Társalkodó”, 1840, nr. 16, p. 121—122.

⁹ Beker, *Beiträge zur Österreichischen Handels und Zollstatistik*, I, p. 152.

¹⁰ „Budapesti Híradó”, 1845, nr. 533.

¹¹ I. Moga, *Influența Gremiului comercial levantin din Brașov*, în *Analele Academiei de înalte studii comerciale și industriale din Cluj—Brașov*, I, 1939—1940, Brașov, 1941, p. 625.

și alte mărfuri produse în manufacturile din Transilvania. În schimb se importau: vite, piei, porcine, cereale etc., care se foloseau în manufacturile din Transilvania, sau erau transportate în Austria.

Artera principală a comerțului cu străinătatea era Brașovul¹². Rolul hotărîtor în acest comerț al Brașovului l-au avut negustorii români. După statistica oficială, între anii 1839—1843 importul negustorilor sași era de 16,132 funți, acel al negustorilor greci 2.649.650 funți, iar al negustorilor români 19,278.303 funți, adică de 1 200 de ori mai mare decît al sașilor. Din totalul exportului celor cinci ani care însuma 14.246.199 funți, românilor le reveneau 13.504.911 funți, sașilor 515.144 funți și grecilor 228.144 funți, Numai un singur negustor român Rudolf Orghidan a plătit în acești cinci ani drept taxe vamale de import-export și de tranzit de patru ori mai mult decît toți negustorii sași din Brașov¹³. Calculat după datele anilor 1839—1843, negustorii români dețineau 88% din importul operat prin Brașov, iar din export 94,77%. Negustorii români aveau depozite de mărfuri, magazine în București, Galați, Brăila, Tulcea, orașe prin care ei țineau legăturile comerciale cu Constantinopol, Asia Mică și Egipt.

O parte a capitalului comercial era investit în industrie. Din memoriul negustorilor din 1827 rezultă că numai pentru toarcerea firelor de bumbac negustorii români plăteau anual „populației sărace” 743.000 florini. Negustorii țineau filaturi de lînă, de bumbac și diferite menufacturi. Astfel, întreprinderea de spălat lînă din Tohan trimetea la Pesta, Viena, în Germania, în Olanda 1.000.000 de funți de lînă spălată în valoare de 55.000 florini. Femeile din districtul Brașovului primeau anual pentru tors peste 500 de măji de bumbac, pentru care li se plătea 100.000 florini¹⁴.

* * *

Avînd în vedere rolul deosebit al comerțului și îndeosebi al comerțului brașovean, reprezentanții burghezi au acordat o atenție cuvenită acestei ramuri a economiei. În ziarele burgheze ale vremii, pe lîngă faptul că se publicau mereu informații despre tîrguri, tranzacții, prețul mărfurilor, în multiple articole găsim referiri despre importanța comerțului pentru economia țării, activitate, care după părerea burgheziei constituie un factor al progresului și culturii. În Transilvania, agricultura fiind ramura de bază a economiei, comerțul a influențat în primul rînd această ramură. „Comerțul este fundamentul vieții economice, căci agricultura nu se poate dezvolta bine numai unde există un comerț activ”¹⁵.

O preocupare deosebită a manifestat G. Barițiu față de comerț încă la începutul activității sale ziaristice. Reprezentînd tînăra burghezie română, avînd un contact permanent cu comercianții din Brașov, cunoscînd preocupările lor, el mărturisește fără rezerve, că elementele economice au un rol hotărî-

¹² I. Kőváry, *op. cit.*, p. 283—284.

¹³ G. V. Gologan, *op. cit.*, p. 50—51.

¹⁴ *Ibidem*, p. 160—163, 183—188.

¹⁵ „Gazeta de Transilvania”, 1844, nr. 25.

lor în desfășurarea vieții omenеști. „Bani, negoț, economie, cîștig. Împrejurul acestora se întoarce ca pe lîngă niște osii lumea fizică și morală în zilele noastre”¹⁶. De aceea, în articolele scrise în epoca reformelor, el se adresează burgheziei române — „capitaliștilor”, invitîndu-i și îndrumîndu-i la lărgirea activității lor economice, și anume, la înființarea de întreprinderi industriale și la dezvoltarea comerțului. El subliniază cu o convingere fermă că „nici un ram al vieții noastre sociale nu merită mai mare luare aminte în zilele noastre decît comerțul și industria”¹⁷.

Pentru a demonstra importanța pe care o are dezvoltarea industriei și comerțului transilvănean pentru economia europeană, Barițiu, pe baza unor constatări ale lui Széchenyi, arată: „Pentru o parte mare din încordatele acestor priviri care le aruncă astăzi numai toată Europa asupra răsăritului din pricină industriale, Ungaria și Transilvania sînt cu mult mai interesate, decît s-ar părea cuiva, socotind împrejurimile numai pe deasupra: ele sînt chemate tocmai acum, cu bogăția lor de produse naturale și cu puterile industriale a păși cu energie în negoțul cel mare și a nu privi numai la lenevie exportația din alte țări”¹⁸.

Deoarece unii considerau comerțul în mod greșit ca o activitate de speculă, burghezia s-a ridicat pentru apărarea comerțului. După părerea lui Kőváry L. pentru ca comerțul să devină o sursă de ridicare materială și morală a națiunii, el trebuie să dispună de principii, de spirit, cum dispunea, de exemplu, în Anglia. Dar pentru aceasta este nevoie de dezvoltarea unui comerț productiv (și nu a comerțului speculativ), adică a unui comerț activ, care realizează un cîștig mai mic, însă asigură o circulație mai mare a bunurilor, satisface necesitățile unei pătri mai largi ale populației, oferindu-i diferite produse și, astfel, contribuind la lărgirea pieții interne și a comerțului în general.

George Barițiu, Brassai Sámuel, Kőváry László, Anton Kurz și alți gînditori se afirmă de la început ca dușmani de neîmpăcat ai privilegiilor feudale ce se mai practicau în domeniul industriei și comerțului. În acest sens ei au scos în evidență rolul negativ al breslelor „care-și înalță capul ca niște lipitori și sînt țepi din lanțul cătușelor comerțului”. Ei demonstrează că dezvoltarea comerțului din Transilvania este frînată nu numai de o serie de lipsuri cum sînt drumurile impracticabile, podurile rele, mijloace de transporturi necorespunzătoare și insuficiente unui trafic mai mare, ci și de diferitele privilegii feudale ale breslelor.

Reprezentanții burgheziei au insistat pentru dezvoltarea unui comerț liber, și pentru intensificarea schimbului comercial cu țările române.

Comerțul exterior practicat de brașoveni era în dependență de nivelul producției industriale și agricole. De aceea, gînditorii progresiști ai vremii au analizat comerțul exterior în strînsă legătură cu nivelul de dezvoltare a industriei. „Comerțul este balanța industriei unei țări; cu cît importă sau

¹⁶ „Gazeta de Transilvania 1839, nr. 42.

¹⁷ *Ibidem*, 1845, nr. 39—41.

¹⁸ *Ibidem*.

exportă mai mult o țară, cu atât se ridică sau scade balanța în favorul sau defavorul ei¹⁹.

Pătrunderea mărfurilor de calitate mai bună și la un preț mai scăzut din țările occidentale în țările române și eliminarea de pe piața acestor țări a unui număr însemnat de negustori brașoveni, a determinat ca problema prețurilor, a calității produselor, precum și a concurenței să constituie o preocupare permanentă a ginditorilor în deceniile premergătoare revoluției din 1848. „...Manufacturile Dv. nu se mai caută ca odinioară”²⁰ se adresa G. Barițiu negustorilor din Brașov.

Unii considerau că obiectul concurenței negustorești constă „nu atât în bunătatea, cât mai virtos în ieftinătatea mărfurilor”²¹. Barițiu combate această concepție unilaterală și arată că pe cumpărători îi interesează atât prețul cîl și calitatea produselor. Numai astfel se poate explica de ce produsele fabricate în alte țări, de o calitate mai bună și mai ieftine își găsesc cumpărători; în schimb produsele manufacturilor din Brașov nu pot fi desfăcute. Astfel dacă pănura din Brașov ar avea aceeași calitate ca și cea lucrată în Siberia, dacă ar fi mai ieftină, cumpărătorul ar alege pe cea confecționată la Brașov. Barițiu trage concluzia că „concurența nu stă într-u a îngrămădi brașovenii la Dunăre, ci într-u a duce brașovenii care să aibă toate calitățile ce are spre pildă marfa americană, engleză ș.a. de care nu te poți minuna în destul, cum se poate vinde atât de ieftin adusă fiind peste atîtea sute de mile”²².

Barițiu a făcut aceste observații critice producătorilor din Brașov nu din cosmopolitism, ci fiind un bun patriot, care dorea deșteptarea și perfecționarea industriei patriei, „spre mai bună lucrare”. El ajunge la concluzia că numai prin dezvoltarea industriei se poate ajunge la un comerț modern. Producătorii nu trebuie să aibă vederi înguste și să se mulțumească numai de produsele de care are nevoie funcția lor căci „vai de acel econom care este silit a produce numai atîta cu cit să-și mulțumească cu cele mai neapărate trebuințe familiare”²³.

Cu alte cuvinte, producătorii trebuie să ia în considerare nevoile consumatorilor, ale piețelor.

Reprezentanții burgheziei progresiste, fie ei români, maghiari sau germani, s-au pronunțat ferm pentru un trafic cit mai viu cu țările românești „fiind pare-se singurele pe care ni le-a hărăzit soarta ca piețe ale Transilvaniei”²⁴. — arăta Kőváry L. Ei susțineau că Transilvania trebuie să-și dezvolte legăturile în primul rînd cu aceste țări, deoarece aceste relații au deja un trecut de mai multe secole, dar mai ales pentru că prin aceste legături economia Transilvaniei va cunoaște o dezvoltare mai sigură, mai rapidă și mai armonioasă, decît în cazul unei orientări spre Apus.

¹⁹ L. Kőváry, *Erdélyország statisztikája*, 1847, p. 275.

²⁰ „Gazeta de Transilvania”, 1845, nr. 89.

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*, 1845, nr. 41.

²⁴ L. Kőváry, *op. cit.*, p. 278.

Această dezvoltare era însă îngrădită de sistemul vamal impus de către Curtea imperială. Acest sistem vamal interzicea, printre altele, să se importe din alte țări anumite produse industriale, mai ales acelea ce se fabricau și în provinciile ereditare ale imperiului habsburgic, provincii care au avut o industrie relativ mai dezvoltată.

Reprezentanții burgheziei au scos în evidență caracterul reacționar al sistemului vamal habsburgic ce se aplică în Transilvania sub forma plăților „trezecimilor”²⁵ și care constituia o frână în dezvoltarea economiei transilvănene. „Vama a existat una singură, iar ea a încurajat tot imperiul austriac, iar trezecima nu se aplică decât în Transilvania și Ungaria”²⁶.

Veniturile provenite din taxele respective, în realizarea cărora contribuțiile negustorilor brașoveni au fost cele mai însemnate, se ridicau de la an la an, în schimb taxele de export erau minime. Acest sistem, pe lângă pierderile materiale, a avut repercusiuni și asupra vieții economice și morale. „Acest sistem vamal, pe de o parte apăsa greu asupra comerțului nostru, pe de altă parte constituie un impozit indirect; dar a fost și mai mare pierderea morală provocată de vămile extremiste, stimulând comerțul clandestin și mărfurile de contrabandă”²⁷.

Reprezentanții burgheziei au considerat construirea căilor de comunicație, îndeosebi a căilor ferate ca unul dintre factorii principali ai dezvoltării economiei, ai răspîndirii civilizației și a colaborării între popoare. „S-ar face comerț, dar lipsesc mijloacele de exportare și de înconjurare a negoțului dinlăuntru”²⁸.

Planurile privind navigația cu aburi pe Dunăre, introducerea căilor ferate în Transilvania, folosirea râurilor interne ca Oltul și Mureșul pentru transport comercial erau acțiuni care i-au entuziasmat pe gânditori. Astfel navigația pe Dunăre a deschis noi perspective pe calea dezvoltării industriei și comerțului țărilor dunărene. „Moldovei, Țării Române și Serbiei, întâmplările vremurilor de atunci, iar mai virtos navigația cu vaporii pe Dunăre li s-au dat și fără voie bolduri de industrie, cu folositele și prețioasele lor produse naturale, sînt trase în sfera comunicației cei mari”²⁹.

G. Barițiu — precum și alți gânditori — au subliniat în mai multe articole rolul deosebit pe care l-ar putea îndeplini din bazinul dunărean în traficul internațional, dacă s-ar dezvolta căile de comunicație. În acest scop el a propus acțiuni ample pentru dezvoltarea porțiunilor dunărene, pentru lărgirea producției la produse ce ar găsi cumpărători pe piețele externe.

²⁵ Sub pretextul că nemeșii nu plăteau import, taxa vamală obișnuită percepută după mărfurile importate, fie din Austria, fie din alte țări, a fost majorată cu așa-numita trezecime, cu scopul ca aceste țări (Transilvania și Ungaria) să contribuie și mai mult la formarea veniturilor statului.

²⁶ L. Kőváry, *Iparunk és kereskedelmünk*, Hetilap, 1854, nr. 80.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ *Ibidem*, 1838, nr. 22.

Încă în anii cînd în Transilvania nu este cunoscut drumul de fier, gînditorii progresişti au apreciat rolul deosebit de important pe care îl va juca acest mijloc de comunicație modernă. Barițiu, încadrîndu-se în discuțiile purtate la Viena în problema introducerii drumului de fier de la Szolnok la Timișoara sau Arad, a susținut punctul de vedere al orădenilor ca linia de la Szolnok să treacă mai întîi pe la Arad, conexînd astfel orașele comerciale importante (Brașovul și Sibiu) în circuitul economic european.

Planul lui Barițiu cuprindea o rețea întreagă de linii ferate pe tot cuprinsul românesc, urmărind prin acestea consolidarea legăturilor economice și culturale dintre Moldova, Țara Românească și Transilvania. El propune ca pe lingă linia Bratislava—Arad să se construiască linia Galați—Brașov, cu ocol prin Brăila—Focșani și o altă linie: București—Brașov, pentru a face legătura cu căile ferate din Transilvania, Ungaria și Austria.

Prin acest plan el a urmărit două lucruri: prosperitatea economică a țărilor române, extinderea exploataării bogățiilor naturale, înviorarea comerțului exterior și afirmarea independenței politice a țării. „Dacă o patrie nu vrea a se usca pe picioare, ea nu trebuie să aștepte ca să o îmbie alții cu drumuri de fier, ci să alerge ca însăși după interesul său”³⁰.

După aprecierea reprezentanților burgheziei, singurul reprezentant al comerțului cu străinătatea era Brașovul. Kőváry L. considera că „comerțul interior promovează numai circulația, dar nu îmbogățește; balanța activă sau pasivă o hotărăște numai comerțul cu străinătatea și dacă ne gîdim că toate acestea le manipulează Brașovul, va trebui să se ajungă neapărat la convingerea că Brașovul merită mai multă atenție în domeniul legislației”.

Cu atît mai mult că Transilvania nu poate avea comerț decît spre Țara Românească și Moldova, iar acest comerț nu-l poate desfășura decît Brașovul, care singur e capabil să examineze mai bine gustul și nevoile din aceste țări. Pe drumurile cum sînt cele de pe Timiș, Oituz, Bran și Ghimeș, nu se poate dezvolta un comerț care să fie capabil să concureze cu englezi, francezi și ruși pe piața din Țările Românești. „Și totuși aceștia oameni energici pun în circulație anual mărfuri în valoare de 1.240.000 florini, în mai mult ca 100 prăvălii ce le au în Moldova și Țara Românească, iar tot cam atîta importă și pe lingă aceasta exportă și produse de la 49 de bresele din Brașov”³¹.

* * *

La mijlocul secolului al XIX-lea burghezia română, mai ales cea comercială, a început să constituie o forță socială care avea o influență apreciabilă asupra economiei din Transilvania. Dar pentru a se dezvolta și mai mult, ea avea nevoie de lichidarea restricțiilor feudale în viața economică și de dezvoltare liberă a industriei și comerțului. Avînd în vedere această putere economică a burgheziei române, era firesc ca printre revendicările Adunării Naționale de la Blaj din 1848 să figureze și cele ale burgheziei industriale și comerciale. „Națiunea română pofteste libertatea industrială și comercială, cu ridi-

³⁰ „Gazeta de Transilvania”, 1847, nr. 26.

³¹ L. Kőváry, *Erdélyország statisztikája*, 1847, p. 283—284.

carea țeherilor și a privilegiilor și stavilelor comerțului în țările vecine, de care se ține desființarea vămilor la graniță³².

Revoluția burghezo-democratică din Transilvania, alături de cea din Muntenia și Moldova a stimulat mersul înainte al societății românești, deschizând drumul unor puternice și profunde transformări economice, sociale și politice, care culminează cu făurirea României moderne ca stat independent și unitar.

Aceste condiții au deschis drumul dezvoltării și a comerțului deziderat ce a fost urmărit de către burghezie în lupta împotriva feudalismului.

³² Al. Papiu Ilarian, *Istoria Românilor din Dacia superioară*, II, Viena, 1852, p. 245.

DIE ROLLE DES KRONSTÄDTER HANDELS IN DER ERSTEN HÄLFTE DES XIX. JAHRHUNDERTS UND SEINE WIDERSPIEGELUNG IM ÖKONOMISCHEN DENKEN

(ZUSAMMENFASSUNG)

Die Entwicklung der Produktionskräfte in Siebenbürgen zieht in der zweiten Hälfte des 18. Jh. den Auflösungsprozess des Feudalismus hinter sich, sowie das Aufkommen der kapitalistischen Produktionsverhältnisse. Bei diesem Prozess spielte die Intensivierung des Warenaustausches innerhalb und ausserhalb des Landes eine bedeutende Rolle.

Die Hauptader des Handels mit dem Ausland bildete Braşov (Kronstadt). Zu Beginn des 19. Jh. wurden übermässig schnell die rumänischen Handelshäuser errichtet, die im Jahre 1826 im „Rumänischen Gremium des levantinischen Handels“ organisiert wurden.

Der Aufschwung des siebenbürgischen Handels mit den rumänischen Ländern in obengenannter Zeitspanne wurde durch die rumänischen Handelsleute aus Kronstadt gesichert, die in ihrem Kampf gegen feudale Privilegien und die ökonomische Unterdrückungspolitik durch den Wiener Hof einen kapitalistischen Handel führten. In der Arbeit wird durch statistische Daten das ständige Anwachsen des Austausches zwischen den rumänischen Ländern belegt.

Auf die aussergewöhnliche Rolle des Handels im ökonomischen Leben, zumal desjenigen Handels der in Braşov betrieben wurde, wiesen die zeitgenössischen Denker des öfteren hin. George Bariţiu, Kövály László, Anton Kurz und andere betätigten sich als unversöhnliche Feinde der feudalen Privilegien, welche die freie, kapitalistische Entwicklung der Industrie und des Handels hemmten. Sie betrachteten den Aufschwung des Handels in engem Zusammenhang mit der Entwicklung der Industrie. Im Konkurrenzkampf mit fremden Erzeugnissen sowohl auf dem Innenmarkt, als auch auf den Märkten der Moldau und Munteniens verlangten sie Verbesserung der Qualität der Erzeugnisse und die Herabsetzung der Preise.

Die Vertreter der fortschrittlichen rumänischen, ungarischen und deutschen Bourgeoisie verlangten einen immer regeren Handelsverkehr mit den rumänischen Ländern, nachdem diese Beziehungen schon eine jahrhundertalte Vergangenheit hatten und andererseits eine rasche Entwicklung der siebenbürgischen Wirtschaft nur auf solchem Wege gesichert werden konnte. Deshalb erhoben sie sich gegen das von Habsburg auferlegte System und kämpften für den Bau moderner Verkehrswege, die diese Beziehungen erleichtern sollten.

Die Forderungen des Bürgertums widerspiegeln sich auch in den historischen Dokumenten der Nationalversammlung von Blaj aus dem Jahre 1848.